

Profesor Petar Šimunić, angažirani vjernik u olovnim vremenima

Komemoracija o 20. obljetnici smrti

Vladimir Horvat*

Uvod

Profesor Petar Šimunić (Zemun, 1910 — Opatija, 1988), vrhunski intelektualac, povjesničar i poliglot, angažirani vjernik, otac brojne obitelji, istinski rodoljub i proganjani pedagog u olovnim vremenima, i danas je svima nama veliki uzor i moralni učitelj.

Stoga je u četvrtak 16. listopada u velikoj dvorani zagrebačke Rezidencije Družbe Isusove održana komemoracija o dvadesetoj obljetnici njegove smrti pod znakovitim naslovom: *Profesor Petar Šimunić, angažirani vjernik u olovnim vremenima*. Priredili su je birani i motivirani organizatori: *Rezidencija Družbe Isusove u Palmotićevoj 31*, gdje je bilo sjedište glasovitih Marijinih kongregacija — a Petar je bio kongreganist, te se sa zaručnicom Nedom, također kongreganisticom, vjenčao u kongregacijskoj kapeli 25. VII. 1937; *Franjevački svjetovni red*, jer Petar je od 4. X. 1944. franjevački zavjetovanik trećoredac u svijetu; *Zajednica Molitva i Riječ*, s kojom je surađivao od 1972. do smrti 1988. te *Udruga za promicanje načela etičnosti*, koja u Petru ima divan uzor. Organizatori su također članovi njegove brojne obitelji (devetero djece, dvadeset i šest unuka i osamnaest praunuka) te prijatelji i zahvalni učenici.

O životu, osobi i djelovanju profesora Petra Šimunića govorili su: mons. Mile Bogović (*Moj profesor Petar Šimunić*); prof. dr. fra Bonaventura Duda, OFM, (*Profesor Petar Šimunić, franjevački trećoredac*); prof. dr. p. Vladimir Horvat, DI, (*Naš profesor Petar Šimunić i ranjavano »hrvatsko srčeko«*); prof. dr. Tomislav Ivančić, KBF, utemeljitelj zajednice Molitva i Riječ, (*Evangelizacija u mislima Petra Šimunića*); prof. dr. p. Božidar Nagy, DI, (*Petar Šimunić i blaženi Ivan Merz*); prof. dr. Ivan Ilić (*Neda i Pero, uzorni roditelji brojne obitelji*) te prof. Marina Peterlin (*Petar Šimunić i ekumenizam*). Voditelj je bio prof. dr. Želimir Šimunić, jedan od sinova.

* Prof. dr. sc. Vladimir Horvat, umirovljeni profesor Filozofskog fakulteta Družbe Isusove u Zagrebu. Adresa: Palmotićevo 33, 10 000 Zagreb, Hrvatska. E-pošta: vhorvat@ffdo.hr

Na temelju svih tih izlaganja i dodatnih istraživanja pokušavamo dati sintezu njegova zanimljivog života i plodnog djelovanja.

1. Životni put

Petar Šimunić rođen je 2. VII. 1910. u Zemunu, u obrtničko–trgovačkoj obitelji. Kršten je 10. VII. 1910. u tamošnjoj Župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Otac Josip i majka Julijana pjevali su u crkvenom zboru i tamo su se upoznali te kasnije vjenčali. Stoga nas iznenađuje Petrova izjava da u obitelji nije dobio naročiti vjerski odgoj, nego je do vjere došao osobnim nastojanjem.

Majka Julijana rođena Jovanović bila je pravoslavka, a otac Josip nije *posebno* držao do vjere. U obitelji se poštivala vjerska tradicija uz slavljenje Božića s velikim okićenim borom do stropa i obilnim stolom, ali redovite vjerske prakse nije bilo. U njegovu djetinjstvu u crkvu se išlo samo povremeno, kako sam Petar pripovijeda.

Za Prvoga svjetskog rata, 1916, obitelj se preselila u Zagreb. Tamo je Petar krenuo u osnovnu školu. Kao srednjoškolac gledao je film o Franji Asiškome, koji ga je potaknuo na dublje razmišljanje o smislu života. Odlučio je živjeti po vjeri, i u tom duhu djelovao je i na majku i na svoja dva brata, Pavla (1912) i Iliju (1913). U VI. razredu gimnazije, 1928. g., stupio je zajedno s oba svoja brata u Marijinu kongregaciju srednjoškolaca, koju je u Palmotićevoj 31 vodio pater Bruno Foretić. Današnji suvremenici jedva da što znaju o Marijinim kongregacijama i o njihovim članovima — kongreganistima, pa dajemo o njima barem osnovne informacije.

1.1. Marijine kongregacije i kongreganisti

Prva Marijina kongregacija nastala je u isusovačkom rimskom kolegiju 1563. kao crkvena udruga kojoj je svrha usavršavanje u duhovnom životu i marijanskoj pobožnosti te širenje i obrana vjere. Nakon odobrenja pape Grgura XIII (1584) Marijine kongregacije su se brzo proširile po čitavom svijetu, osobito po isusovačkim kolegijima, gimnazijama i sveučilištima, a zatim i među ostalim vjernicima, a formirale su se po dobi, staležu i zanimanju. Poslije ukinuća Družbe Isusove (1773) preuzeli su ih drugi svećenici.

U XIX. st. u našim krajevima obnavljali su ih isusovački pučki misionari. Ponovnim dolaskom isusovaca u Travnik (1882) i Zagreb (1902) Marijine kongregacije širile su se brzo po Bosni i Hercegovini te Hrvatskoj, pa ih je do 1917. bilo već oko stotinu i pedeset, a do 1945. nekoliko stotina s više tisuća članova. Središnji odbor bio je u Palmotićevoj 31, i tu se objavljivao *Vjesnik Marijinih kongregacija*, kao i molitvenici »na muško ili žensko« *Kongreganist/Kongreganistica* (na 239 str.), a 1933. objavljeno je već četvrto izdanje.

Petar Šimunić poslije mature upisao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studij opće i nacionalne povijesti.

Kao student prešao je iz srednjoškolske u studentsku kongregaciju koja se zvala *Academica minor*, a vodio ju je p. Ivan Kozéj, vrstan i poznati profesor filozo-

fije i psihologije. On je na tjednim sastancima, koji su se sastojali od molitve i pouke, redovito održao i ozbiljno predavanje, koje je Petru pomagalo da se probija do svoje osobne vjere čitanjem, molitvama i razmatranjima, te da ignacijevskim duhovnim vježbama razvija dublji duhovni život.

U ljetu 1933. g. obavljao je trodnevne duhovne vježbe u Linzu i zadnji dan zapisao u svoj dnevnik: »Neopisivo, nadnaravni mir duše, mir s nekom posebnom, neopisivom slatkošću, koju ne pamtim onamo od prvih dana obraćenja. Cijelo moje biće duboko je prožeto istinom da Bog postoji i da je moja duša najuže s njime sjedinjena.«

Petar je diplomirao 1937. godine, proboravivši jednu studijsku godinu u Pragu, gdje je naučio češki. Kao mladi diplomirani profesor prešao je u profesorsku kongregaciju koja se zvala *Academica maior*, a vodio ju je glasoviti profesor filozofije p. Karlo Grimm, koji je u tjednim predavanjima posebno analizirao teške zablude suvremenih totalitarizama: komunizma, fašizma i nacizma, i time kongreganiste pripremao za teške kušnje olovnih vremena koja su nadolazila. Moramo spomenuti da su komunisti, došavši na vlast, tražili popis sviju vjerskih udruga i adrese članova, s očitom namjerom da ih sve likvidiraju.

Nadbiskup Stepinac, da spasi vjernike članove udruga, službenim je aktom sve vjerske udruge dokinuo i odgovorio vlastima da nema ni udruga ni članova. Marijine kongregacije su krišom preživjele samo u sjemeništima. Poslije 1990. se obnavljaju, ali pod imenom Zajednice kršćanskog života, kako su službeno preimenovali g. 1967.

Mladi profesor kongreganist Petar Šimunić upoznao se s kongreganisticom učiteljicom Nedom Kabalin, podrijetlom iz Novog Vinodolskog. Kad su oboje shvatili da im je Bog darovao veliku životnu ljubav, vjenčali su se 25. VII. 1937. g. u kongregacijskoj kapeli uz Svetište Srca Isusova u Palmotićevoj 31. Živjeli su kao uzoran bračni par i u sretnom i plodnom kršćanskom braku dobili devetero djece (pet sinova i četiri kćeri, od kojih je Lovorka stradala 1973. u svojoj 23. godini, pri kraju studija). Petar i Neda pružili su svoj svojoj djeci dobar ljudski i kršćanski odgoj te primjereno obrazovanje, a stekli su i visoke znanstvene titule. Među potomcima imaju danas dvadeset i šest unuka i osamnaest praunuka.

1.2. Šimunićevo svjedočanstvo o Stepincu

Nadbiskup Stepinac poslao je godine 1941. svećenicima povjerljivu uputu o »vjerskim prijelazima«, tzv. »prekrštavanjima«, u kojoj im savjetuje da prime u Katoličku crkvu sve Židove i pravoslavce koji na taj način žele spasiti svoj život. Fra Bonaventura Duda iznio je da je u reviji Marulić (br. 3/1991, str. 387–388) Marija Sudar objavila *Jedno važno svjedočanstvo o blagopokojnom kardinalu dr. Alojziju Stepincu (Iz razgovora s pok. prof. Petrom Šimunićem)*.

Naime profesor Šimunić se s nadbiskupom Stepincem susreo 1941, i Alojzije Stepinac mu je tada, tužan i ozbiljan, rekao da je od njega upravo otišao episkop Emilijan iz Pakraca koji ga je zamolio da svojem svećenstvu pošalje uputu da pravoslavicima dopuste postati »katolici« kako bi spasili život. Kardinal Stepinac je na

to rekao: »Kanonsko pravo mi to zabranjuje, ali Sveto pismo mi to savjetuje. Što god učinio, sutra će mi predbaciti. Međutim, ja znam što moram učiniti: ono što mi Sveto pismo nalaže, a to je spašavati život! Kanonsko pravo traži iskren prijelaz u katoličku vjeru.« Bio je tužan i svjestan da neće slijediti kanonsko pravo, a kriviti ga mogu ako se odluči za bilo koju mogućnost. No njemu je život svakog čovjeka bio dragocjen, i trebalo ga je spasiti. Šimunić svjedoči da je za Kardinala bilo najvažnije boriti se za svaki život.

P. Duda je još naglasio da je na Blagdan sv. Franje Asiškog 4. X. 1944. profesor Petar Šimunić položio zavjet Trećega franjevačkoga svjetovnog reda, i time postao franjevački zavjetovanik trećoredac u svijetu (a ne, kako neki pišu, »u inozemstvu«).

1.3. *Šimunić i Merz*

Božidar Nagy naglasio je da je Petar Šimunić bio suvremenik bl. Ivana Merza, ali ga za života nikada nije susreo. Upoznao ga je kroz križarstvo, čije je geslo »žrtva — euharistija — apostolat« prihvatio kao program svoga života i rada. Svakodnevno je prisustvovao euharistiji i molio časoslov. Povodom 15. obljetnice Merzove smrti, 10. svibnja 1943, na njegovu grobu na Mirogoju u Zagrebu održao je veoma nadahnut i dirljiv govor koji je bio prvi javni poticaj za pokretanje beatifikacije Ivana Merza, današnjeg blaženika. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata Petar Šimunić bio je potpredsjednik Velikoga križarskog bratstva u Zagrebu.

2. *Profesorsko i znanstveno djelovanje profesora Šimunića*

Prvo profesorsko namještenje dobio je Petar ujesen 1937. na Franjevačkoj gimnaziji u Varaždinu, a već 1938. premješten je na Trgovačku akademiju u Somboru. Kad su Mađari 1941. okupirali Vojvodinu, protjerali su sve hrvatske prosvjetne djelatnike, pa je mladi profesor povijesti bio progнан s ostalima.

Petar Šimunić morao se s obitelji iz Sombora vratiti u Zagreb. Nadbiskup Stepinac zaposlio ga je ujesen 1941. u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji dječakog sjemeništa na Šalati. Tu je do 1948. predavao povijest i engleski jezik.

Proučavajući njegov život, ustanovio sam da se kao mladi profesor od 1937. do 1945, uz zanimljiva i stručna predavanja u školi, intenzivno bavio i znanstvenim radom, te je u kratkom razdoblju objavio više studija iz nacionalne povijesti Hrvata.

Šimunić je točno prosudio da nam među brojnim neprijateljima tijekom povijesti najviše prijete srpska opasnost zbog svetosavlja, koje identificira Crkvu i državu, a još više zbog velikosrpske megalomanije koja je prerasla u državnu politiku i nacionalnu ideologiju.

Stoga je Šimunićeva prva studija naslovljena *Utjecaj srbske inteligencije na razvitak velikosrpske ideje*, (*Hrvatska smotra*, god. XI, ožujak–travanj 1943, broj 3 i 4, str. 261–266). Uslijedila su u *Hrvatskoj smotri*, god. XI, srpanj–listopad 1943, br. 7–10, str. 552–555, tri kraća prikaza knjiga: Vjekoslav Murvar, *Na izvorima neistina*

te *Tužna povijest Hercegovine zemlje* i konačno *Jedno sredovječno središte bosanske Hrvatske*.

Sljedeći njegov rad je studija *Izgrađivanje srpskog mentaliteta — nekoliko primjera iz prošlog stoljeća* (Hrvatski tiskarski zavod, Zagreb, 1944). Autor donosi megalomanske izmišljotine nekih srpskih pisaca koji tvrde da su Srbi najstariji narod, da su došli iz Indije i raširili se po cijelom svijetu, pa i u Palestini, te se u njihovu narodu »i sam Hrist rodio«.

Temu Srijema obradio je prof. Šimunić u člancima *Historijsko i državno pravo Hrvata na Srijem* (*Hrvatska smotra*, god. XII, svibanj 1944, br. 5) te *Sukob Račkoga sa Srbima zbog Srijema* (*Hrvatski godišnjak* 1945, Nakladna knjižara »Velebit«, Zagreb).

2.1. Garašaninovo Načertanije

Profesor Petar Šimunić objavio je knjigu *Načertanije — Tajni spis srpske nacionalne i vanjske politike* u Zagrebu 1944. To je njegovo najvažnije objavljeno djelo, jer ga je zapravo priredio kao doktorski rad. Šimunić na početku donosi doktorsku studiju, u kojoj u četiri poglavlja, naznačena rimskim brojevima, iznosi znanstvenu raspravu s odgovorima na četiri osnovna pitanja. Tek na kraju knjige donosi sam tekst Načertanija. Njemu je konačnu redakciju dao Ilija Garašanin, ministar unutrašnjih poslova Kneževine Srbije, i predao ga 1844. knezu Aleksandru Karadorđeviću.

Nakon preokreta, ta Šimunićeva studija o *Načertaniju* ne samo da nije prihvaćena kao doktorat, nego ju je jugokomunistička vlast osudila i spalila 1945, pa je sačuvano samo nekoliko primjeraka.

Stoga je drugo izdanje Šimunićeve knjige *Načertanije* priredio i pogovor mu napisao Željko Krušelj, a s predgovorom Mirka Valentića objavio ga je Nakladni zavod Globus (Zagreb, 1992).

Pogledajmo sada četiri poglavlja Šimunićeve studije o *Načertaniju*.

2.1.1 Kako i pod čijim je utjecajem nastalo Načertanije?

Poljski knez Adam Czartoryski sastavio je početkom 1843. na francuskom program s naslovom *Conseils — Savjeti kojima se treba rukovoditi Srbija*, u kojem je dao prvu ideju o stvaranju južnoslavenske države koja ne bi ovisila ni o carskoj Rusiji ni o Habsburškoj Monarhiji, a središte bi imala u Srbiji i služila bi kao poluga za obnovu Poljske, poslije njezine treće diobe 1795. godine.

Czartoryski je poslao svog agenta Čeha Franju Zacha, koji je bezuspješno pokušavao Srbe osloboditi svetosavskih naslaga, ali je prema spomenutim *Savjetima* napisao *Plan* o širokom miroljubivom južnoslavenskom projektu, s kojim je u studenom 1843. upoznao srpskog ministra unutrašnjih poslova Iliju Garašanina.¹

1 *Načertanije*: slavenosrpska riječ koja znači nacrt ili plan, a u ovom slučaju riječ je o provedbenom planu.

2.1.2. U koju je svrhu Načertanije napisano?

Garašanin je promijenio osnovnu koncepciju *Plana*, odbacivši Zachovu južnoslavensku misiju Srbije sa zajedničkom državom svih Južnih Slavena. U duhu velikosrpske ekspanzionističke politike dao se na pisanje *Načertanija* s jedinom svrhom da homogenizira i integrira Srbe koji su »svi i svuda«, kako je pisao Vuk Karadžić, te da se obnovi Dušanovo Carstvo.

2.1.3. Koji je sadržaj Načertanija?

Velikosrpska ekspanzionistička politika »ne ograničava se na sadašnje njene granice, no da teži sebi priljubiti sve narode srpske koji ju okružuju«.

2.1.4. Garašanin radi na ostvarenju ideja oblikovanih god. 1844. u Načertaniju

Čim je završio pisanje *Načertanija*, Garašanin se dao na pripreme provođenja srpskoga nacionalnog i vanjskopolitičkog programa, i to najprije pronalaženjem informatora i skupljanjem informacija te pažljivim proučavanjem stanja u svakoj susjednoj zemlji. Tražio je i nalazio suradnike koji su širili srpsku ideju. Ne čudi nas što je našao Jovana Marinovića iz Sarajeva, ali nas začuđuje Dubrovčanin Matija Ban, a još više bivši fratar Tomo Kovačević. On je jedan od trojice mladih franjevaca studenata koje je neki bogati Srbin uspio uvjeriti kako je došlo vrijeme da se u Bosni digne buna i obnovi Dušanovo Carstvo. S dosta novca dođe ta jadna trojka u Bosnu, ali Turci uskoro jednoga uhvate i smaknu, drugi — začudo to je bio Ivan Frano Jukić — uspije pobjeći u Dubrovnik, a treći, Tomo Kovačević, pobjegne u Beograd, tu pređe na pravoslavlje i prihvati službu propagatora; čak je objavljivao i srpske propagandističke novine. O toj tragičnoj trojci piše Julijan Jelenić (*Kultura i bosanski franjevci*, Sarajevo 1915, str. 179). Garašanin je svoj rad najprije usmjerio na Crnu Goru, ali je vladika Danilo prozreo namjere srpske politike, kao i njegov nasljednik Petar II Petrović Njegoš.

Stoga se Garašanin usmjerio prema Bosni i Hercegovini. Da pridobije tamošnje katolike, nastojao se ulagivati bosanskim franjevcima. Kako bi prvi dokazao toleranciju, planirao je da jedan franjevac postane profesor latinskog na beogradskom liceju i da za tamošnje vjernike osnuje katoličku kapelu koju bi stavili pod pokroviteljstvo francuskoga konzulata, da se time izbjegne gradnja kapele pod austrijskom zaštitom.

Profesor Šimunić citira fra Grgu Martića koji je tek poslije prozreo prljavu Garašaninovu igru: »Srbi iz knjaževine i Ugarske gledali su svoju rabotu presaditi i među bosanske katolike ne bili tako i njihovom pomoću pošlo im za rukom uskrisiti tobožnje Dušanovo carstvo.«

Fra Grga Martić iskreno priznaje da su u tu »svoju svrhu pridobili mene i neke bosanske klerike, koji su u Ugarskoj učili« (Julijan Jelenić, nav. dj. str. 185), *Načertanije*, I. Izdanje, str. 79, II. Izdanje, str. 73.

Patrijarh Rajačić je s izaslanstvom »došao u Zagreb na Sabor u lipnju 1848. i zahtijevao je, da Hrvati priznaju i potvrde srpsku vojvodinu (koja bi se sastojala od Bačke, Banata, Baranje, Srijemske županije i petrovaradinske regimente) koja

bi se trojednom kraljevinom stopila 'u jedno čvrsto državno tielo', pa bi banska vlast bila povećana.« Nažalost, ban Jelačić, a uz Gajevu podršku i Sabor, prihvatio je tu srpsku Vojvodinu, koja je trajala do 1860.

Spomenimo na kraju da se velikosrpska politika *Načertanija* iz 1844. nalazi i u Deklaraciji SANU 1986, iz koje su nastale strahote velikosrpske agresije s genocidom i kulturocidom.

3. *Naš profesor Šimunić i ranjavano »hrvatsko srčeško«*

Kad sam ujesen 1946. došao u sjemenište na Šalatu u prvi razred, profesor Šimunić je predavao povijest. Prvi sat ostao nam je svima u posebnom sjećanju. Profesor je na ploči nacrtao veliko srce s malim krugom u sredini i rekao: »Dečki, ovo je 'hrvatsko srčeško'. Kroz dugu povijest napadali su ga mnogi neprijatelji s raznih strana osvajačkim ratovima i ranjavali ga otrovnim razornim strelicama.« Tada je nacrtao strelice koje su se zabijale u »hrvatsko srčeško« s raznih strana i ranjavale ga. Uz svaku nacrtanu strelicu rekao je od kojeg neprijatelja i kada odapeta. »Hrvatsko srčeško« je ipak preživjelo sve napade, jer je hrvatski narod u svim nevoljama smogao snagu i junaštvo da se u obrambenim ratovima odupre neprijateljima i spasi barem narodno središte, »reliquiae reliquiarum«, tj. ostatke ostataka, preko kojih se Hrvatska uvijek ponovno preporadala.

Prof. Šimunić je točno utvrdio da su nam strelice s istoka najopasnije i najviše ranjavaju »hrvatsko srčeško«.

Profesorovim izvanredno zanimljivim izlaganjem bio sam oduševljen i ja i moji kolege. Postali smo svjesni da je naš profesor Šimunić vrhunski stručnjak za povijest, pravi povjesnik, ujedno i veliki rodoljub. To nas je oduševljavalo i usmjeravalo na put marljivosti i rodoljublja. Kad bi profesor Šimunić primijetio neke naše đake nestašluke, prijateljski nas je upozoravao da moramo biti ozbiljniji jer se spremamo za svećenike, a to je velika čast i još veća odgovornost.

4. *Krvava olovna vremena komunističke tiranije*

Spomenuli smo da je studente i profesore kongreganiste p. Grimm pripremao na teška i krvava olovna vremena, iznoseći im sve zablude i zločine totalitarnih režima.

Stoga je profesor Šimunić oštro zapažao kako nova partizanska vlast sebe prikazuje kao antifašističku i demokratsku, a zapravo je provodila komunističko–stalinističku, tzv. »diktaturu proletarijata« i širila ateizam i antiteizam s velikosrpskom politikom. Kad su partizani osvojili Koprivnicu 1943/44, ja sam kao dječak slušao kako oni, gotovo sa sotonskom ohološću i zlobom, ponavljaju stihove: »Ja i kapa od tri roga / borimo se protiv Boga, / protiv popa i oltara / i časnih sestara«.

Trebalo bi proučiti otkud partizanima zanos za dijaboličku simboliku te trorođe antiteističke kape. Također bi trebalo znanstveno obraditi psihogram hrvatskih

komunista koji su pobili 664 Bogu posvećene osobe, kako donosi don Anto Baković u *Hrvatskom martirologiju XX. stoljeća*, Zagreb, 2007. Taj broj hrvatskih mučenika znatno nadvisuje broj mučenika u ostalim europskim zemljama u kojima je provedena krvava komunistička revolucija. U desetak europskih zemalja istočnog bloka bilo je ukupno 848 mučenika. Kad se uspoređi broj stanovnika, mala Hrvatska imala je neusporedivo najveći broj žrtava, a to znači i najgoru i najbrojniju komunističku koljaču.

4.1. *Mistično tijelo Sotonino*

Sv. Pavao piše Kološanima i Rimljanima o Crkvi kao *Mističnom tijelu Kristovu* (Kol 1, 18; Rim 12, 5), i na temelju takvih tekstova Pio XII 1943. objavljuje istoimenu encikliku. U drugoj poslanici Solunjanima Pavao piše da otajstvo bezakonja već djeluje (2 Sol 2, 7) i da bezakonik dolazi po Sotoninu djelovanju (2 Sol 2, 9).

Profesor Šimunić bavio se i teologijom povijesti, pa je na temelju Pavlovih tekstova i analogijom spomenutoj enciklici Pia XII, a pritisnut krvavom stvarnošću relativno najbrojnijih komunističkih zločina klerocida koji su počinjeni u Hrvatskoj, stvorio novi pojam za teologiju povijesti — *Mistično tijelo Sotonino*.

Priznajem da me taj pojam upravo šokirao jer ga prije nisam nigdje susreo. Postalo mi je jasno da je profesor Šimunić, kao duboki vjernik i teolog povijesti, taj pojam stvorio da jasno izrazi strahotu pokvarenosti i sotonске zlobe, koju je otkrivao u neljudima koji su skandirali: »Ja i kapa od tri roga / borimo se protiv Boga, / protiv popa i oltara / i časnih sestara«. Profesor Šimunić je osjećao da oni pripadaju »mističnom tijelu Zloga« zato su bili sposobni za najbrojnija ubojstva svećenika i časnih sestara i krajnje okrutne zločine nad hrvatskim narodom koji su se događali u strogoj konspirativnoj šutnji, te stoga do danas još nitko od tih krvnika nije bio pozvan na odgovornost niti je itko kažnjen.

4.2. *Proganjani profesor Šimunić*

Uz komunističku »diktaturu proletarijata« provodila se i velikosrpska politika, pa su stradavali i deseci tisuća hrvatskih intelektualaca i uglednih građana samo zato što su bili svjesni vjernici i iskreni rodoljubi. Bili su zatvarani i likvidirani, većina bez suda, a sudili bi uglavnom samo one koje nisu htjeli likvidirati već im onemogućiti daljnje javno djelovanje i posve ih ušutkati. To se dogodilo i profesoru Petru Šimuniću.

Nova komunistička vlast grubo je i egzemplarno proganjala Šimunića kao angažiranog vjernika i uglednog profesora. Najprije su zabranili njegovu knjigu *Nacertanije* i 1945. g. je spalili jer je otkrivala velikosrpsku politiku. Zatim su mu onemogućili daljnji rad kao povjesničaru u Zagrebu, pa nije više mogao niti predavati niti objavljivati znanstvene radove. Stoga si je zamjenom stana omogućio preseljenje u Opatiju. Sreća je što je jako dobro znao njemački, pa ga je predavao na raznim srednjim školama u Rijeci i Opatiji. Budući da je svoju vjeru i dalje javno prakticirao i sa svojom brojnom obitelji išao redovito na nedjeljnu misu, optužili

su ga da negativno utječe na odgoj omladine, te su ga 1953. otpustili iz službe, pa je, iako otac sedmero djece, ostao bez posla.

4.3. *Profesor na crkvenim učilištima*

Predstavnici Crkve omogućili su mu tada profesorski rad u svojim institucijama: najprije u sjemeništu, a zatim u Klasičnoj biskupijskoj gimnaziji u Rijeci, i to od 1953. do 1955. No Riječka bogoslovija, gimnazija i sjemenište zatvoreni su 1955. sudskom presudom prema kojoj su studenti i đaci »odgajani u nezdravom duhu«. Tada je biskup Dragutin Nežić otvorio Bogoslovno sjemenište i višu vjersku školu za spremanje svećenika u Pazinu, i tamo prof. Šimunić predaje crkvenu povijest. Spremio je odličnu skriptu u više svezaka, koju su studenti, često i noću, pisaćim strojem prepisivali i po njoj učili. Neki od njih je još čuvaju kao dragocjenu uspomenu i izvor informacija.

4.4. *Ilustrirana povijest Hrvata*

Američki Hrvati naručili su od profesora Šimunića 1955. *Ilustriranu povijest Hrvata* u nekoliko svezaka (možda 5). Korespondencija se vodila preko prijateljeva sina koji je plovio na međunarodnim linijama. Ni prijatelj nije znao da mu je sin špijun i da sva pisma koja prenosi prepisuje i šalje Udbi. U ljeto 1961, kad je prof. Šimunić javio da je rukopis dovršen, Udba je upala u njegov stan u Opatiji, obavila premetačinu, našla rukopis *Ilustrirane povijesti Hrvata* i odnijela njegovo životno znanstveno djelo, za koje je ilustracije izradio akademski slikar Dragan Sax. Prof. Šimunića su odveli u riječki istražni zatvor u Via Roma na ispitivanje, uz najgore torture. Kad se poslije mjesec dana iscrpljen vratio kući, pošao je na kratak odmor svojim prijateljima kartuzijancima u Pleterje.

5. *Bogata ostavština*

U njegovoj ostavštini ipak je, uz razne nedaće i otimačine, sačuvano četrdesetak bilježnica u kojima je bilježio sažetke brojnih pročitanih knjiga, svoje misli o životu, skice za svoja zanimljiva predavanja koja nikad nije čitao, nego kao odličan retor slobodno govorio, te stoga su ga i đaci i studenti s oduševljenjem slušali.

U tim bilježnicama dominiraju teme iz filozofije i teologije povijesti: Berđajev, Solovjev, Dostojevski i drugi ruski kršćanski mislioci i pisci koji su ga posebno zanimali, pa ih je pažljivo čitao, podcrtavao u raznim bojama i na rubovima pravio obilne bilješke.

Profesor Petar Šimunić bio je nadalje apostol pisane i tiskane riječi. Prevodio je npr. seriju belgijskog isusovca Lelotta, *Obraćeni XX. stoljeća*, i slao je mnogim prijateljima. Za imendane i rođendane u obitelji i izvan nje uvijek je poklanjao samo dobre knjige. Osim toga, surađivao je s katoličkim tiskom onoga vremena, naročito s *Glasom Koncila*.

Nadbiskup Josip Pavlišić rekao je sinu Marijanu nakon očeve smrti: »Profesor Šimunić bio je erudita kojega je uvijek bilo ugodno slušati i korisno s njime razgovarati.«

6. Čovjek dubokih kršćanskih uvjerenja

Na kraju navedimo kako je profesor Šimunić sama sebe definirao: »U prvom redu sam čovjek, zatim sam kršćanin, onda sam katolik i onda konačno Hrvat.«

Svoje profesorsko zvanje Petar Šimunić je volio iz sve duše, pa je u jednoj od svojih bilježaka napisao:

Ja ljubim svoje zvanje, i kad bih se sto puta rodio, bio bih profesor, i to profesor povijesti. Dok se u drugim zvanjima oblikuje materija, brine se za tijelo čovjeka, nama prosvjetnim djelatnicima dužnost je davati znanje, duboko znanje, jer duboko i temeljito znanje dovodi čovjeka Bogu. Polovično, površno i periferno odvodi od Boga. (A to je jedan od uzroka ateizma!)

Mi ne dajemo samo znanje, mi odgajamo, oblikujemo dušu čovjekovu. U tome smo mi umjetnici, kipari duša. Posao kipara je lakši — materija je podatna. Kipar ljudi — ima živu nepodatnu materiju. Zato i kaže veliki crkveni učitelj sv. Ivan Zlatousti: »Odgoj je najveća umjetnost, jer kleše i oblikuje žive duše.« Pedagogija je umjetnost nad umjetnostima. I za kraj još je dodao: »Onaj koji nas je stvorio bez nas, neće nas spasiti bez nas.« (Sv. Augustin)

Petar Šimunić — proganjani povjesničar, ispunio je život najljepšim i najkorisnijim djelovanjem: proučavao je i poučavao povijesne istine o Crkvi i Domovini. Da što jasnije pokaže svoju iskrenu i veliku ljubav prema Domovini, stvorio je za nju poseban naziv — »*Hrvatsko srčeko*«, kojim je i nas, svoje učenike, nadahnjivao za ljubav prema povijesnoj znanosti i pravo ljudsko, kršćansko i hrvatsko rodoljublje.

Duboko je cijenio i suosjećao s Crkvom i smatrao je važnim promoviranje vjerske knjige, te bi prepisivao pisacim strojem ili izdavao ciklostilom knjige i dalje ih širio. Rođen u »mješovitom vjerskom braku«, iako je majka kasnije prihvatila katoličanstvo, Šimunić je bio čovjek razvijene ekumenske svijesti koju je u svom životu uistinu prakticirao, o čemu je posvjedočila i Marina Peterlin.

Profesor Petar Šimunić zajedno sa svojom suprugom Nedom primio je 1975. od pape Pavla VI visoko crkveno priznanje »Pro Ecclesia et Pontifice« koje papa dodjeljuje za posebne zasluge. Umro je 20. ožujka 1988. u Opatiji, a pokopan je na Mirogoju u Zagrebu.